

УДК 373.2
Ч51

**Ч51 Чесноти класної спільноти. Сучасні форми виховної роботи. 2-й клас. / авт.-упоряд. І. В. Оніщенко, — Х. : Вид. група «Основа», 2019.— 141, [3] с.
ISBN 978-617-00-3599-8.**

Як, відповідно до Концепції Нової української школи, організувати наскрізний процес виховання, орієнтований на формування в учнів ціннісних ставлень і суджень, необхідних для щасливого особистого життя та успішної взаємодії із суспільством? Як створити нове виховне середовище, не порушуючи життєвого простору дитини? Які форми і методи виховної роботи дібрати, аби зацікавити ними сучасних вихованців та їхніх батьків?

Відповіді на ці та безліч інших запитань ви знайдете на сторінках посібника, що містить практичні розробки виховних заходів у 2-му класі, актуальних за тематикою та нестандартних за формою проведення (квест, година активного спілкування, правова година-подорож, гра-аукціон, засідання Клубу творчих та добрих дітей, родинний вечір тощо).

Сценарії заходів спрямовані на формування в учнів загальнолюдських цінностей: морально-етичних та соціально-політичних; побудовані на засадах діяльнісного, компетентнісного підходів, з урахуванням принципів дитиноцентризму та положень педагогіки партнерства.

Для вчителів початкових класів, вихователів ГПД, методистів з початкового навчання, студентів педагогічних факультетів, батьків.

УДК 373.2

ISBN 978-617-00-3599-8

© Оніщенко І. В., упорядкування, 2019
© ТОВ «Видавнична група «Основа», 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Квест «Козацькі забави»	6
Математичний ярмарок	23
Година активного спілкування з елементами тренінгу «Гроші в нашому житті»	31
Правова година-подорож «На гостині у Феміди»	39
Година здоров'я «Цінність і неповторність людського життя»	43
Виховна година-тренінг «Нам не байдуже!»	50
Квест «Ми обираємо здоров'я»	55
Квест «Моя Батьківщина — Україна»	64
Уявна подорож Україною	71
Родинний вечір «Будьмо знайомі!»	76
Розважальна програма для учнів та їхніх батьків «Осінь надихає...»	85
Засідання клубу творчих та добрих дітей «Учимося творити добро»	90
Година спілкування з елементами тренінгу «Ввічливі слова відкривають серця»	94
Уявна подорож до Країни Доброти «Добро починається з тебе»	101
Гра-аукціон «Різдвяний калейдоскоп»	109
Гра-квест «Зимові забави»	118
Українські вечорниці	124
Година активного спілкування «Цей чарівний світ природи»	130
Свято «Веселка талантів 2-го класу, або Зустрічаємо канікули!»	136
Відомості про авторів	142

Передмова

Роки дитинства — це насамперед виховання серця. Виховання — це не поєднання заходів і прийомів, а мудре спілкування дорослого з живою душею дитини.

В. Сухомлинський

Сьогодні, реалізуючи завдання Нової української школи, освіта спрямована не лише на формування компетентностей учнів, але й цінностей.

Про це йдеться і в Державному стандарті початкової освіти, у якому зазначено, що метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Саме тому пріоритетного значення в розбудові нової школи набуває завдання формувати в учнів систему загальнолюдських цінностей: морально-етичних (*гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей*) та соціально-політичних (*свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність*).

У центрі освіти знаходиться виховання в учнів відповідальності за себе, за добробут нашої країни.

У здійсненні виховного процесу педагогам необхідно враховувати такі організаційні орієнтири:

- виховання не зводиться до окремих виховних занять;
- до створення виховного середовища залучають увесь колектив школи;
- учитель є взірцем людини вихованої, власним прикладом він надихає і зацікавлює дитину;

- у плануванні діяльності враховують індивідуальні нахили і здібності кожної дитини, створюють належні умови для їхньої реалізації;
- співробітництво з позашкільними закладами освіти;
- активне залучення до співпраці психологів і соціальних педагогів;
- налагодження постійного діалогу з батьківською спільнотою.

У посібнику розміщено розробки виховних заходів, які вчитель зможе використовувати протягом навчального року. До уваги читачів пропонуємо заходи, які сприятимуть:

- формуванню національної свідомості, любові до рідної мови, рідного краю, традицій українського народу;
- розвитку навичок фінансової та правової грамотності;
- розумінню і використанню простих математичних моделей;
- вихованню поваги до оточуючих, турботливого ставлення до них;
- формуванню математичної компетентності,
- вихованню любові та дбайливого ставлення до природи;
- мотивації з метою формування партнерських взаємин між шкільним колективом, учнями, батьками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс].— Режим доступу: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novuj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>
2. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М.— К. : ТОВ «Видавничий дім “Плеяди”», 2017.— 206 с.

══════ КВЕСТ «КОЗАЦЬКІ ЗАБАВИ» ══════

Мета: розвивати інтелектуальні та фізичні здібності дітей; формувати в учнів високі морально-психологічні якості (*рішучість, наполегливість, дисциплінованість та ініціативність*), навички працювати у команді, згуртованість в учнівському колективі; виховувати учнів у душі відданості Батьківщині та українському народу на засадах національної гідності, високої самосвідомості та активної громадянської позиції, інтересу до української народної спадщини, зокрема до історії козацтва; організувати змістовне дозвілля.

Учасники: команди учнів 2-х класів.

Місце проведення: приміщення школи (*бібліотека, навчальні кабінети, спортивна зала, актовa зала*).

Обладнання: маршрутні листи для команд; завдання; цеглинки LEGO.

Підготовка до квесту:

- розробити завдання;
- роз'яснити учням правила квесту;
- дати попередні завдання учасникам квесту.

ХІД ЗАХОДУ

У ч и т е л ь. Дорогі діти й шановні дорослі! Сьогодні, напередодні Дня українського козацтва та Дня захисника України, ми проводимо Козацький квест.

Ми зібралися, аби переконатися, що ми є нащадками славного козацького роду, що в наших жилах тече кров сміливих, відважних, розумних людей — вільних козаків.

1-й в е д у ч и й. Указом Президента України 14 жовтня оголошено Днем українського козацтва. Це свято дуже важливе для нашого народу, адже козацтво відіграло вирішальну роль у становленні нашої держави.

2-й в е д у ч и й. Народ будь-якої країни береже спогади про власне минуле, пишається своєю історією; перекази про звитяжні вчинки предків передаються із покоління в покоління.

1-й в е д у ч и й. Для святкування Дня українського козацтва не випадково обрано День Святої Покрови, бо вона здавна була покровителькою козаків.

2-й в е д у ч и й. Розпочинаємо наш квест. Вам доведеться пройти випробування.

1-й в е д у ч и й. Отже, шановні учасники, правила квесту!

1. Всі учасники квесту об'єднуються в команди (рої), обирають капітана (ройового).
2. Кожна команда отримує свій маршрутний лист і проходить станції згідно зі своїм маршрутом.
3. Координатори на кожній станції, після виконання завдання, роблять відмітку в маршрутному листі (час виконання завдання, кількість отриманих балів).
4. Квестери повинні дотримувати правил гри.
5. Для того щоб команда перемогла, усім її членам потрібно першими пройти всі «зупинки», виконати завдання правильно та якомога швидше фінішувати.
6. Завдання від координатора квесту команда отримає лише тоді, коли всі її члени будуть присутні на пункті! Тому не відставай та допомагай іншим!
7. Якщо команда не має відповіді або відповідає неправильно, є можливість «купити» підказку, виконавши творче завдання, наприклад, розповісти улюблений вірш (кожним учасником).
8. За кожне виконане завдання команди отримують від 1 до 5 балів залежно від складності та «ціни» запитання. Координатор фіксуватиме командний залік.
9. Після проходження 5 станцій команда повинна здати маршрутний лист координаторові гри.

► Відрекомендування роїв (кожен рій представляє назву, девіз), оцінювання однострою

1-й в е д у ч и й. А знаєте, козаки, на що йдете?

К о з а к и. Знаємо!

2-й в е д у ч и й. А знаєте, що можете програти?

К о з а к и. Не біда!

2-й в е д у ч и й. Дозвольте відрекомендувати журі (на кожному етапі — один учитель).

1-й в е д у ч и й. Бажаємо всім учасникам вдалих стартів і наполегливої боротьби у змаганнях, козацького вишколу, гарту, доброго настрою і чудових вражень від нашої спільної праці, перемоги і миру!

2-й в е д у ч и й. Ройові, отримайте маршрутні листи!

Ройові отримують маршрутні листи (додаток 1, 2), рої виконують завдання квесту.

► Станція «Козацька історія»

Учасники команди відповідають на запитання.

Ведучий спочатку ставить запитання без варіантів відповіді. Якщо команда відповідає, то отримує 1 бал. Якщо не відповідає, то ведучий дає 3 варіанти відповіді. Команді необхідно обрати правильну («правильно» — діти показують зелену цеглинку, «неправильно» — червону цеглинку; цеглинки знаходяться в кабінеті, де проводиться змагання). Команда (за більшістю голосів) отримує 0,5 бала.

Завдання:

1. Чому українські селяни втікали у степи?
 - а) Не могли терпіти утисків панів;
 - б) там було багато землі, а міст і сіл не було;
 - в) переховувались від влади.
2. Що було місцем, де осідали козаки?
 - а) Широкі південні степи;
 - б) Запорозька Січ на дніпровських островах серед ріки;
 - в) ріка Дніпро.
3. Який вигляд мала Січ?
 - а) Фортеці з міцними укріпленнями, гарматами, сторожею;
 - б) острів зі сторожею, схований у очеретах і лозах;
 - в) простора площа серед лісу.
4. Хто командував цілою Січчю?
 - а) Полковник;
 - б) курінний отаман;
 - в) кошовий отаман.
5. Хто такий «курінний» отаман?
 - а) Козак, який командував десяткою;
 - б) козак, який командував сотнею;
 - в) козак, який командував полком (*куренем*).
6. Яка споруда стояла посередині Січі?
 - а) Хатка-курінь;
 - б) церква;
 - в) склади зі зброєю, гарматами, харчами, човнами.
7. Як довго потрібно було вчитися, щоб стати правдивим козаком?
 - а) Один місяць;
 - б) один рік;
 - в) три роки.
8. Хто такий джура?
 - а) Слуга й помічник старого козака;
 - б) людина, яка постійно носила за козаком зброю;
 - в) старий козак, який учив молодих вправлятися зі зброєю.
9. Як вбиралися козаки?
 - а) Пишно, у вишиту сорочку й кирею;

- б) ходили у шароварах, з пістолями і люлькою за поясом;
 - в) просто, у грубу сорочку й кирею.
10. Як поділялося Січове військово?
- а) На взводи, роти, полки;
 - б) ніяк, була одна загальна маса;
 - в) на курені.

» Станція «Козацькі вареники»

Для виконання завдань є 3 кольори вареників — цеглинок LEGO: «червоні» — з вишнею, «помаранчеві» — з грибами та «жовті» — з картоплею. Цеглинки-«вареники» змішують в одному мішечку. На певній відстані від команди стоять 3 різні миски. Кожну миску підписано: «Вареники з м'ясом» (9 м від команди), «Вареники з вишнею» (5 м від команди), «Вареники з грибами» (7 м від команди). Команді на виконання завдання — 1–2–3 хв (залежно від віку дітей). Ведучий засікає час. Кожен учасник команди витягує по черзі з мішечка 1 вареник та біжить саме до тієї миски, де підписана його начинка. Учасник кладе «вареник» у миску та повертається назад. Лише після цього наступний учасник витягає з мішечка свій «вареник». Бали нараховують таким чином: за кожний правильно покладений «вареник» — 0,5 бала. Якщо учасник помилився з мискою, то такий «вареник» не зараховують.

» Станція «Козацька грамота»

Завдання команди: за допомогою «ключа» прочитати два слова, пов'язаних з козаками. Ключ — це білий аркуш паперу, в якому прорізані отвори. Діти отримують книгу. Якщо прикласти «ключ» на одну зі сторінок книги, мають з'явитися літери в отворах «ключа». З цих літер команда має скласти два слова, безпосередньо пов'язаних з козацтвом. Ведучий на початку завдання дає команді книгу та «ключ», називає номер сторінки та оголошує завдання.

Відповідь: «Запорізька Січ».

За правильну відповідь команда отримує 5 балів.

Додаткове завдання: заспівати пісню або розповісти вірш.

» Станція «Козацька гармата»

Навпроти команди встановлюють декілька ящиків, на які ставлять різні невеликі легкі предмети: іграшки, порожні пластикові пляшки, кеглі тощо. На кожній речі пишуть її «ціну» — 1 бал чи 2 бали. *Завдання команди:* збити якомога більше речей (а отже, отримати і більше балів) невеликим м'ячем. Кожний учасник має 2 спроби. Результати команди додають.

Додаткове завдання

КОЗАЦЬКА СІЛЬ

Усі учасники команди шикуються в один ряд. Між ними однакова відстань — 1 метр. Перший учасник отримує мішечок з написом «Сіль», а останній — миску із сіллю та невелику чашку (*можна замінити ложкою чи чимось іншим*). Завдання команди: швидко наповнити мішечок сіллю, не сходячи зі своїх місць, а передаючи її одне одному. Коли мішечок буде наповнений, перший учасник з мішечком передає його назад — останньому. Коли останній підіймає мішечок угору — завдання виконане. Ведучий засікає час (*залежно від віку та кількості дітей*). Якщо команда вклалася в час, то вона отримує 6 балів, якщо ні, то — 3.

» Станція «Козацькі прислів'я»

Команда слухає початок приказки та має її закінчити. За кожну правильну відповідь команда отримує 1 бал.

Береженого Бог береже, а козака — ... (*шабля*).

Козацькому роду нема... (*переводу*).

Січ — мати, а Великий Луг — ... (*батько*).

Степ та воля — козацька... (*доля*).

Терпи, козаче, отаманом... (*будеш*).

Хліб та вода — то козацька... (*їда*).

Щирий козак ззаду не... (*нападає*).

Козак не боїться ані тучі, ані... (*грому*).

» Станція «Козацькі побрехеньки»

Команда слухає від ведучого твердження про козаків та повинна сказати, правда це чи ні. Якщо команда вгадує, то отримує 1 бал за кожну правильну відповідь.

- Слово «козак» у перекладі з тюркської означає «жебрак, злидень». (*Ні, насправді — «вільна людина».*)
- День українського козацтва відзначають щороку 12 жовтня. (*Ні, насправді — 14 жовтня.*)
- Козацький човен називали, як і одного з птахів. (*Так, чайка.*)
- Захисницею козаків уважають Покрову Пресвятої Богородиці. (*Так.*)
- Коли козаки вирушали у похід, то брали із собою локон волосся своєї жінки. (*Ні, жменьку рідної землі.*)
- Запорізька Січ була розташована за Дніпровими порогами. (*Так.*)
- На Запорізькій Січі жінкам забороняли жити. (*Так.*)
- Запорізька Січ була заснована у місті Запоріжжя. (*Ні, на острові Хортиця.*)

(Після проходження квесту учні повертаються до актової зали, де на них чекають нагороди та літературна композиція.)

Учитель. Народна мудрість стверджує, що земля може нагодувати людину своїм хлібом, напоїти водою зі своїх джерел, але захиститися сама не може. Тому це святий обов'язок тих, хто на ній живе, користується всіма її благами і дарами.

1-й в е д у ч и й. Виконуючи цей почесний обов'язок, юнаки ідуть служити в армію, щоб берегти мир і спокій своєї Батьківщини, вартувати її інтереси.

2-й в е д у ч и й

Всі на світі чесні люди —
І дорослі, і малі —
Хочуть миру скрізь і всюди,
Хочуть миру на землі.
Нам не треба воювати,
Ми — українські трударі.
Нам творити, працювати,
Жити в щасті і добрі.

1-й в е д у ч и й

Кожен з нас у ріднім краї
Владно голос підніма.
Людям миру ми бажаєм
Між державами всіма!
Український воїн від негод
Оберіга свою державу,
Він на посту, і наш народ
Гордиться воїном по праву.

2-й в е д у ч и й

Чи ночі час, а чи світання,—
Він на заставі день при дні.
У нас із ним одне бажання —
Війні не будь! Не будь війні!

1-й в е д у ч и й

І ми вклоняємося тим,
Хто літ тому назад багато,
І тим, хто нині з автоматом
Наш спокій береже і захищає,
Мене і маму, сестру і брата,
Й велику нашу всю родину —
Рідну Україну.
Ми зі святом вас вітаєм
І здоров'я вам бажаєм.

Щастя, радості й добра
І родинного тепла.

Учитель. Захисники Вітчизни! Так ми називаємо тих, хто протягом тисячоліть оберігали нашу землю, боронили її від нападників, захищали вдень і вночі, проливаючи кров і віддаючи життя.

1-й ведучий. Це наші прапрадіди, прадіди, діди і батьки, брати, сини вставали до бою, відстоюючи права, волю і незалежність свого народу.

2-й ведучий

Зазіхали на тебе чимало.
Та нікому не вдасться тебе підкорить,
Бо були і ще будуть Богдани
І Гонти, і багато таких,
В кого серце за тебе болить.
Кому, ти, наче рідна мати,
Хто за тебе під танки кидавсьь,
Обв'язавшись гранатами,
Щоб ніхто над народом твоїм не знущавсьь.

1-й ведучий

Хазари, варяги і половці
Котились з-під мурів Русі.
Водили дружини на подвиги
Київські славні князі.

2-й ведучий

Не поступились відвагою і мужністю
Князям славні козаки.
Даром славне товариство
Облягав татарський хан.
Лютий мусив завертати,
Не страшний нам бусурман.
Перший ти вказав козацтву,
Як топтатъ до слави шлях,
Йти за моря, ріки, гори,
Не сидіти на степах.
То за це тебе, наш князю,
Весь народ славить в піснях.
Хто за рідний нарід гине,
Той вічно житиме в віках.

1-й ведучий. Як не згадати сьогодні тих юних героїв, які у бою з більшовиками полягли під Крутами 29 січня 1919 року?

Три сотні вийшли юнаків,
Напівдітей у сніговії